

Сборник съдебна практика

Дело C-610/18

AFMB Ltd и др.

срещу

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank

(Преюдициално запитване,
подадено от Centrale Raad van Beroep)

Решение на Съда (голям състав) от 16 юли 2020 година

„Преюдициално запитване — Работници мигранти — Социална сигурност — Приложимо законодателство — Регламент (ЕИО) № 1408/71 — Член 14, точка 2, буква а) — Понятието „лице, което е член на екипажа на предприятие“ — Регламент (ЕО) № 883/2004 — Член 13, параграф 1, буква б) — Понятието „работодател“ — Шофьори на товарни автомобили, които обичайно осъществяват дейност като наети лица в две или повече държави членки или държави от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) — Шофьори на товарни автомобили, които са сключили трудов договор с едно предприятие, но спрямо които действителната власт упражнява друго предприятие, установено в държавата членка, където тези шофьори пребивават — Определяне на предприятието, което има статут на „работодател““

1. *Социална сигурност — Работници мигранти — Приложимо законодателство — Едновременно прилагане на няколко национални законодателства — Изключване — Система от съгласителни правни норми — Завършеност — Цели (член 2, член 13, параграф 1 и параграф 2, буква а) и член 14, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71 на Съвета; член 2, член 11, параграф 1 и параграф 3, буква а) и член 13, параграф 1, буква б) от Регламент № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета)*

(вж. т. 40—43)

2. *Социална сигурност — Работници мигранти — Приложимо законодателство — Лице, обичайно наето на работа в няколко държави членки — Шофьор на товарен автомобил, който е сключил трудов договор с едно предприятие, но спрямо който действителната власт упражнява предприятие, установено в друга държава членка — Работодател — Понятие — Предприятие, което упражнява действителната власт спрямо този шофьор, понася съответните разходи за заплата и разполага с действителното право да го уволни — Включване — Предприятие, сключило трудов договор с този шофьор, но което не упражнява спрямо него действителната власт — Изключване*

(член 14, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71 на Съвета и Регламент № 574/72 на Съвета; член 13, параграф 1, буква б), подточка i) от Регламент № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета)

(вж. т. 52—54, 60, 61, 70—72, 75 и 80 и диспозитива)

Резюме

Работодател на шофьори на тежкотоварни превозни средства, наети на работа в международния автомобилен транспорт, е транспортното предприятие, което упражнява спрямо тях действителната власт, понася разходите за заплатите им и разполага с действителното право да ги уволни

В своето решение AFMB и др. (C-610/18), обявено на 16 юли 2020 г., големият състав на Съда постанови, че работодател на шофьор на товарен автомобил за международни превози по смисъла на Регламенти № 1408/71¹ и № 883/2004² е предприятието, което упражнява спрямо него действителната власт, фактически понася съответните разходи за заплата и разполага с действителното право да го уволни, а не предприятието, с което той е сключил трудов договор и което формално е посочено там като негов работодател.

В спора по главното производство установеното в Кипър дружество AFMB Ltd сключва с установени в Нидерландия транспортни предприятия споразумения, по силата на които срещу заплащане на комисиона AFMB Ltd трябва да осигури управлението на тежкотоварните превозни средства на тези предприятия, за тяхна сметка и на техен риск. То сключва и трудови договори с пребиваващи в Нидерландия шофьори на товарни автомобили за международни превози, в които като техен работодател е посочено AFMB Ltd. Шофьорите на товарни автомобили извършват дейността си за сметка на транспортните предприятия в две или повече държави членки, и дори в една или повече държави от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ).

AFMB и шофьорите оспорват решенията на Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (Управителен съвет на социалноосигурителния институт, Нидерландия, наричан по-нататък „Svb“), които обявяват, че приложимо за тези шофьори е нидерландското законодателство в областта на социалната сигурност. Всъщност Svb счита, че само установените в Нидерландия транспортни предприятия трябва да бъдат квалифицирани като работодатели на тези шофьори, така че за тях е приложимо нидерландското законодателство, докато AFMB и шофьорите считат, че като работодател трябва да се квалифицира AFMB и доколкото седалището му е в Кипър, е приложимо кипърското законодателство.

¹ Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, в редакцията му, изменена и актуализирана с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35 и поправка в ОВ L 32, 2008 г., стр. 31), изменен с Регламент (ЕО) № 631/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 г. (ОВ L 100, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 32), и по-специално член 14, точка 2, буква а) от него (наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“).

² Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12), изменен с Регламент (ЕС) № 465/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. (ОВ L 149, 2012 г., стр. 4), и по-специално член 13, параграф 1, буква б) от него.

В този контекст, като подчертава решаващото значение на поставения въпрос за определянето на приложимото национално законодателство в областта на социалната сигурност, запитващата юрисдикция иска от Съда да уточни дали за „работодател“ на въпросните шофьори трябва да се считат транспортните предприятия или АФМВ. Всъщност съгласно Регламенти № 1408/71 и № 883/2004 лица като въпросните шофьори, които извършват дейност в две или повече държави членки, без да са наети на работа предимно на територията на държавата членка, в която пребивават, в областта на социалната сигурност са подчинени на законодателството на държавата членка, в която се намира седалището или мястото на дейност на работодателя.

Съдът преди всичко отбелязва, че за определяне на значението на понятията „работодател“ и „персонал“, Регламенти № 1408/71 и № 883/2004 не препращат към националните законодателства или практики. При това положение се налага тези понятия да получат самостоятелно и еднакво тълкуване, при което да се отчита не само техният текст, но и контекстът на съответните разпоредби и целта, преследвана с разглежданата правна уредба.

Що се отнася до използваните изрази и до контекста, Съдът отбелязва, от една страна, че връзката между „работодател“ и наетия от него „персонал“ предполага, че между тях съществува отношение на власт и подчинение. От друга страна, той подчертава, че следва да се вземе предвид обективното положение, в което се намира съответният работник, както и всички обстоятелства около неговата заетост. В това отношение, ако сключването на трудов договор може да е показателно за наличието на отношение на власт и подчинение, само по себе си от това обстоятелство не може да се заключи със сигурност, че такова отношение е налице. Всъщност е необходимо също да се вземе предвид не само информацията, която формално се съдържа в трудовия договор, но и начинът, по който поетите както от работника, така и от въпросното предприятие задължения се изпълняват на практика. В този смисъл, независимо от формулировката на договорните документи, следва да се определи субектът, който упражнява спрямо работника действителната власт, фактически поема съответните разходи за заплата и разполага с действителното право да го уволни.

Според Съда тълкуване, което се основава единствено на формални съображения като сключването на трудов договор, би означавало да се позволи на предприятията да прехвърлят мястото, което трябва да се приеме за релевантно за целите на определянето на приложимото национално законодателство в областта на социалната сигурност, без такова прехвърляне в действителност да е част от целта, преследвана с Регламенти № 1408/71 и № 883/2004, а именно да се гарантира ефективното упражняване на свободното движение на работници. Като отбелязва, че без съмнение въведената с тези регламенти система цели единствено да улесни координирането на националните законодателства в областта на социалната сигурност, Съдът все пак счита, че има опасност преследваната от тях цел да бъде застрашена, ако възприетото тълкуване улеснява възможността предприятията да прибегват до напълно изкуствени схеми, за да използват правната уредба на Съюза с единствената цел да получат предимство от съществуващите между националните режими различия.

В настоящия случай Съдът констатира, че явно през разглежданите периоди шофьорите са били част от персонала на транспортните предприятия, които са били техни работодатели, така че приложимо за тях, изглежда, е нидерландското законодателство в областта на социалната сигурност, което все пак запитващата юрисдикция следва да провери. Всъщност, преди да сключат трудови договори с АФМВ, тези шофьори били избрани от

самите транспортни предприятия, а след сключването на посочените договори упражнявали професионалната си дейност за сметка и на риск на тези транспортни предприятия. Освен това действителните разходи за заплатите им са поети, чрез плащана на AFMB комисиона, от транспортните предприятия. Накрая тези предприятия изглежда са разполагали с действителното право да ги уволняват и преди да сключат трудови договори с AFMB, част от шофьорите вече са били наети на работа от тези предприятия.